

DOSTAVLJANJE U POSTUPKU REŠAVANJA SPOROVA POVODOM REGISTRACIJE NAZIVA INTERNET DOMENA¹

Rezime: Predmet ovog rada je analiza pravila o dostavljanju u Pravilniku o rešavanju sporova povodom registracije naziva nacionalnih internet domena Srbije. Autor najpre objašnjava pojam i svrhu dostavljanja uopšte, a zatim prikazuje evoluciju pravila o dostavljanju u Pravilniku i analizira njihov sadržaj. Nakon što je skrenuo pažnju na potencijalne teškoće do kojih je moglo da dođe u primeni odredaba o dostavljanju kakve su bile pre izmena Pravilnika iz 2014. godine, autor ocenjuje pravila o elektronskom dostavljanju sa stanovišta procesne efikasnosti i pravne sigurnosti, zaključujući da nova pravila ispunjavaju oba navedena kriterijuma.

Cljučne reči: Dostavljanje. – Alternativno rešavanje sporova. – Pravilnik o postupku za rešavanje sporova povodom registracije naziva nacionalnih inetrnet domena Srbije. – Komisija za rešavanje domenskih sporova.

1. Uvod

Postupak rešavanja sporova povodom registracije naziva internet domena predstavlja poseban metod alternativnog rešavanja sporova. Specijalizovana pravila za rešavanje ove vrste sporova prvi put su uspostavljena krajem devedesetih godina XX veka, kada su Internet korporacija za dodeljena imena i brojeve (engl. *Internet Corporation for Assigned Names and Numbers*, skraćeno ICANN)² i Svetska organizacija za intelektualnu svojinu (engl. *World*

1 Rad je nastao kao prilog projektu „Identitetski preobražaj Srbije“ na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu.

2 ICANN je organizacija koja koordinira i održava svetsku internet mrežu i obezbeđuje njeno nesmetano funkcionisanje. Više o ICANN-u vid. Jeanette Hofmann, „Internet Corporation for Assigned Names and Numbers (ICANN)“, *Global Information Society Watch* 2007, 39-47. O ulozi ICANN-a u održavanju Interneta vid. Jonathan Weinberg,

Intellectual Property Organization, skraćeno WIPO) formulisale Jednoobrazna pravila za rešavanje domenskih sporova (engl. *Rules for Uniform Dispute Resolution Policy*, u daljem tekstu: UDRP pravila).³ UDRP pravila se primenjuju na rešavanje sporova povodom registracije tzv. generičnih domena prvog nivoa (engl. *Generic Top Level Domains*, skraćeno gTLDs), koji su globalnog karaktera.⁴ Što se tiče sporova povodom registracije geografskih domena, njihovo rešavanje u principu koordiniraju nacionalni registri, koji su slobodni da sami propisuju pravila po kojima će se ti sporovi rešavati. Ipak, nacionalni registri često prate rešenja predviđena UDRP pravilima kada uređuju rešavanje sporova povodom registracije naziva nacionalnih internet domena, i to bilo tako što predviđaju shodnu primenu UDRP pravila na rešavanje sporova povodom registracije naziva geografskih domena, bilo tako što usvajaju posebne pravilnike modelovane po uzoru na UDRP pravila.⁵

U Srbiji je za rešavanje sporova povodom registracije nacionalnih internet domena (.rs i .cpb) nadležna Komisija za rešavanje sporova povodom registracije naziva nacionalnih internet domena (u daljem tekstu: Komisija) koja je obrazovana pri Privrednoj komori Srbije. Komisija je uspostavljena u skladu sa članom 2 Sporazuma o saradnji između Registra nacionalnog internet domena Srbije (RNIDS) i Privredne komore Srbije, potpisanog krajem 2010. godine.⁶ Na postupak rešavanja sporova primenjuje se Pravilnik o postupku za rešavanje sporova povodom registracije naziva nacionalnih internet domena iz 2011. godine, sa izmenama iz 2012. i 2014. (u daljem tekstu: Pravilnik).⁷ Pravilnik sveobuhvatno uređuje postupak rešavanja sporova

„ICANN, ‘Internet Stability’ and New Top Level Domains“, *Communications Policy and Information Technology* (eds. Lorrie Faith Cranor, Shane Greenstein), MIT Press, Cambridge (Massachusetts) 2002, 3-24.

3 Više o nastanku UDRP pravila vid. John G. White, „ICANN’s Uniform Domain Name Disputes Resolution Policy in Action“, *Berkeley Technology Law Journal* 1/2001, 229-250; Andrew F. Christie, „The ICANN Domain Name Dispute Resolution System as a Model for Resolving other Intellectual Property Disputes on the Internet“, *The Journal of World Intellectual Property* 1/2002, 105-117.

4 Više o nazivima internet domena i upravljanju njihovim sistemom vid. Dušan V. Popović, *Registracija naziva internet domena i pravo žiga*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2014, 11-33, sa daljim upućivanjima.

5 Graham J. H. Smith, *Internet Law and Regulation*, Sweet and Maxwell, London 2007⁴, 187.

6 Tekst Sporazuma je dostupan na veb-adresi: <http://www.rnids.rs/data/DOKUMENTI/Ostali%20dokumenti/sporazum20110421.pdf>

7 *Službeni glasnik RS* br. 31/2011, 24/2012 i 67/2014. Prečišćena verzija Pravilnika dostupna je na veb-adresi <http://www.rnids.rs/data/DOKUMENTI/Opsti%20akti/Pravilnik%20o%20postupku%20za%20rešavanje%20sporova%20povodom%20registracije%20nacional->

povodom registracije naziva nacionalnih internet domena i redigovan je po uzoru na UDRP pravila.⁸

Predmet ovog rada biće analiza pravila o dostavljanju u postupku rešavanja sporova povodom registracije naziva nacionalnih internet domena Srbije. U tom cilju najpre će pažnja biti posvećena objašnjavanju predmeta i značaja dostavljanja kao procesne radnje uopšte (2.), zatim će biti predstavljena i objašnjena pravila o dostavljanju koja su na snazi u trenutno važećoj verziji Pravidnika (3.), nakon čega ćemo pokušati da damo ocenu sistema dostavljanja u postupku pred Komisijom (4.).

2. O dostavljanju uopšte

Pod dostavljanjem se podrazumeva procesna radnja kojom se adresatu pismena koje je predmet dostavljanja omogućava da se upozna sa njegovom sadržinom.⁹ U kontekstu opštih procesnih načela, cilj dostavljanja je da podrži i zaštiti princip kontradiktornosti tako što će učesnicima u postupku omogućiti da stiču uvid u sve činjenice i okolnosti koje suprotna strana iznese.¹⁰ Shodno tome, čitav niz procesnih instituta u građanskom sudskom postupku vezuje se za uredno dostavljanje. Tako, na primer, parnica počinje da teče (urednim) dostavljanjem tužbe tuženom,¹¹ za uredno dostavljanje pismena se vezuje početak toka različitih procesnih rokova,¹² uredno dostavljanje tužbe tuženom je

nih%20internet%20domena-interno%20prečišćen%20tekst.pdf. Napominjemo da je verzija Pravidnika iz 2011. godine nosila naziv „Pravilnik o rešavanju sporova povodom registracije .rs domena“. Međutim, kako od kraja januara 2012. godine .rs domen više nije jedini nacionalni internet domen u Srbiji, već mu se pridružio i ćirilčni domen .cp6, to je bilo potrebno uskladiti Pravilnik već i u samom njegovom nazivu sa ovom promenom. Takvo usklađivanje je učinjeno izmenama i dopunama Pravidnika od 19. marta 2012. godine.

- 8 Detaljno o ovom Pravilniku vid. Dušan Popović, Marko Jovanović, „Osvrt na Pravilnik o postupku za rešavanje sporova povodom registracije .rs domena“, *Pravo i privreda* 1-3/2011, 7-28
- 9 Siniša Triva, Mihajlo Dika, *Građansko parnično procesno pravo*, Narodne novine, Zagreb 2004⁷, 367; Borivoje Poznić, Vesna Rakić Vodinelić, *Građansko procesno pravo*, Savremena administracija, Beograd 2010, 228.
- 10 Lojze Ude, *Civilno procesno pravo*, Uradni list RS, Ljubljana 2002, 193.
- 11 Čl. 203 st. 1 Zakona o parničnom postupku, *Službeni glasnik RS* br. 72/2011, 49/2013 – odluka US, 74/2013 – odluka US, 55/2014 (u daljem tekstu: ZPP).
- 12 Primera radi, rok za podnošenje odgovora na tužbu iznosi 30 dana od dana dostavljanja tužbe sa priložima (čl. 297 st. 1 ZPP), rok za zakazivanje i održavanje pripremnog ročišta iznosi 30 dana od dana dostavljanja tužiocu odgovora na tužbu (čl. 301 st. 1

jedna od pretpostavki za donošenje presude zbog propuštanja,¹³ itd. Imajući u vidu ovaj veliki značaj dostavljanja za integritet celog postupka, ne čudi što su pravila o dostavljanju u građanskom sudskom postupku veoma precizno i detaljno formulisana.¹⁴

Pitanje dostavljanja u građanskom sudskom postupku postaje naročito delikatno ukoliko je ovu radnju potrebno izvršiti u inostranstvu.¹⁵ Budući da je nadležnost sudova i drugih državnih organa da preduzimaju procesne radnje (pa tako i radnju dostavljanja) ograničena na teritoriju domaće države, dostavljanje adresatima koji se nalaze u inostranstvu obavlja se po posebnim pravilima.¹⁶ Tako, ako dostavljanje treba da se izvrši fizičkim ili pravnim licima u inostranstvu ili stranim državljanima koji uživaju imunitet, dostavljanje se izvršava diplomatskim putem, osim ako u međunarodnom ugovoru ili zakonu nije drugačije predviđeno,¹⁷ a ako dostavljanje treba da se izvrši državljanima Republike Srbije u inostranstvu, ono može da se izvrši preko nadležnog konzularnog predstavnika ili diplomatskog predstavnika Republike Srbije koji vrši konzularne poslove u stranoj državi ili preko pravnog lica međunarodno registrovanog za obavljanje poslova dostavljanja¹⁸. Zbog svoje komplikovanosti, i diplomatski i konzularni način dostavljanja ispoljavaju upadljive manjkavosti na planu procesne efikasnosti.

Diplomatsko dostavljanje podrazumeva korišćenje mehanizama međunarodne pravne pomoći i zajedničko učešće organa države-molilje (koji pismeno koje je predmet dostavljanja prenose od suda ili drugog organa koji je naredio dostavljanje do diplomatsko-konzularnog predstavnništva Republike Srbije nadležnog za teritoriju na kojoj je potrebno izvršiti dostavljanje) i zamoljene države (koji preuzimaju pismeno koje je predmet dostavljanja od diplomatsko-konzularnog predstavnništva Republike Srbije nadležnog za teritoriju na kojoj je potrebno izvršiti dostavljanje i dalje se staraju da pismeno bude dostavljeno adresatu).

ZPP), rok za žalbu protiv presude donate u prvom stepenu iznosi 15 dana od dana dostavljanja prepisa presude (čl. 367 st. 1 ZPP) itd.

13 Čl. 350 st. 1 t. 1 ZPP.

14 Tako, na primer, srpski ZPP dostavljanju posvećuje skoro čitavu XI glavu.

15 O problemima prekograničnog dostavljanja u građanskom sudskom postupku vid. Octavian Capatina, „L'entraide judiciaire internationale“, *Recueil des cours de l'Académie de droit international de La Haye* vol. 179 (1983), 318 i dalje.

16 Tibor Varadi, Bernadet Bordaš, Gašo Knežević, Vladimir Pavić, *Međunarodno privatno pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2012¹⁴, 525-526.

17 Čl. 133 st. 1 ZPP.

18 Čl. 133 st. 2 ZPP.

Ovo zajedničko učešće organa države-molilje i zamoljene države potrebno je ne samo u fazi slanja pismena koje je predmet dostavljanja njegovom adresatu, već i u povratnom smeru – u fazi slanja dokaza o izvršenom dostavljanju organu koje je dostavljanje naredio. Iz okolnosti da se prekogranično dostavljanje diplomatskim putem odvija u saradnji organa dveju država proizlaze dve poteškoće ovog metoda dostavljanja. Prva poteškoća je izuzetna sporost diplomatskog vida dostavljanja koje za uspešno obavljanje po pravilu zahteva najmanje nekoliko meseci.¹⁹ Druga poteškoća jeste okolnost da se na postupak prekograničnog dostavljanja primenjuju dva procesna prava – pravo države-molilje (koje uređuje postupak dostavljanja dokle god se pismeno koje je predmet dostavljanja nalazi kod organa države-molilje) i pravo zamoljene države (koje uređuje postupak dostavljanja počevši od trenutka kada se pismeno koje je predmet dostavljanja nađe kod organa zamoljene države pa do samog dostavljanja). Budući da je samo dostavljanje adresatu u nadležnosti organa zamoljene države, organi zamoljene države će, osim ako nisu drugačije zamoljeni i ako postupanje po takvoj molbi ne bi bilo u suprotnosti sa javnim poretkom zamoljene države, dostavljanje izvršiti prema sopstvenim procesnim pravilima. U takvoj situaciji, urednost dostavljanja će se procenjivati prema pravilima zamoljene države, a ne prema pravilima države-molilje,²⁰ što potencijalno može da predstavlja problem sa stanovišta integriteta postupka, koji će se, sa druge strane, uvek ceniti iz perspektive pravila države-molilje, tj. države pred čijim sudom se predmetni postupak vodi.²¹

Iako je konzularno dostavljanje pošteđeno ove procesnopravne parcelacije jer ceo postupak izvode organi domaće države, treba primetiti da je, prema

- 19 Prema istraživanju koje je osamdesetih godina XX veka sproveo profesor Milan Pak, prosečno trajanje dostavljanja diplomatskim putem u slučaju kada se adresat nalazi u nekoj evropskoj državi iznosilo je šest meseci, dok je za dostavljanje u vanevropske države bilo potrebno barem duplo više vremena. Vid. Milan Pak, *Međunarodno privatno pravo*, Naučna knjiga, Beograd 1986, 101. Premda nam nije poznato da je u skorije vreme obavljano neko slično istraživanje, smatramo da je osnovano verovati da se situacija nije značajnije poboljšala, tim pre što je diplomatsko-konzularna mreža Republike Srbije redukovaniya nego što je to bila diplomatsko-konzularna mreža SFRJ.
- 20 Ovaj stav su podržali i sudovi Republike Srbije. Vid. odluku Okružnog suda u Požarevcu, R. 32/2002 od 9. oktobra 2002, *Bilten sudske prakse Vrhovnog suda Srbije* br. 2/2004, 86, kao i odluku Višeg trgovinskog suda, Iž 2714/2007 od 23. decembra 2008, dostupno u bazi podataka *paragraf.net*.
- 21 O mogućnostima ubrzanja i pojednostavljanja dostavljanja diplomatskim putem u srpskom pravu vid. Marko Jovanović, „Vers un système de notification transfrontière des actes judiciaires plus rapide – quelle perspective pour le droit serbe ?“, *Annals FLB – Belgrade Law Review* No. 3/2013, 199-215.

pravilima ovog metoda, samo dostavljanje pismena adresatu u nadležnosti konzularnog predstavnika Republike Srbije koji nije ovlašćen da preduzima bilo kakve mere ukoliko pristanak adresata na dostavljanje izostane. Shodno tome, u slučaju neuspešnog dostavljanja konzularnim putem, konzularni službenik Republike Srbije o tome obaveštava organ koji je naredio dostavljanje, a taj organ potom treba da pribegne dostavljanju diplomatskim putem.²² Čak i bez egzaktnih podataka o trajanju ovih radnji može se osnovano pretpostaviti da će u ovom slučaju doći do znatnog odugovlačenja postupka.

Pravila o dostavljanju znatno su fleksibilnija u postupcima alternativnog rešavanja sporova. Razloga za tu fleksibilnost ima nekoliko. Prvo, pribegavanje alternativnim mehanizmima rešavanja sporova predstavlja izmeštanje spora iz nadležnosti državnih organa kako u pogledu samog postupka razmatranja predmeta zahteva i rešavanja o njemu, tako i u pogledu izvođenja pomoćnih radnji (među kojima je i dostavljanje) koje treba preduzeti kako bi se došlo do formalno valjane odluke koja će, kao takva, biti legitimna i podobna da proizvodi obavezujuće dejstvo. Čim dostavljanje (ili bilo koju drugu pomoćnu procesnu radnju) ne preduzimaju državni organi, nestaju i ograničenja koja proizlaze iz principa teritorijaliteta i suvereniteta državne vlasti i koja uslovljavaju komplikovanost dostavljanja u građanskom sudskom postupku. Drugo, budući da je autonomija volje suštinska karakteristika alternativnih mehanizama rešavanja sporova i, u krajnjoj liniji, osnov njihove nadležnosti, stranke u sporu su u principu i u granicama merodavnih imperativnih propisa slobodne da se dogovore o svim elementima sistema rešavanja sporova kome će se podvrgnuti, pa tako i o postupku dostavljanja. Relaksiranje pravila o dostavljanju voljom strana u sporu može se objasniti okolnošću da je jedan od osnovnih razloga okretanja alternativnim načinima rešavanja sporova njihova efikasnost, odnosno brzina,²³ pa strane u sporu ugovaranjem manje komplikovanih sistema dostavljanja omogućavaju uštedu vremena potrebnog za izvođenje ove procesne radnje i, shodno tome, brži dolazak do rešenja.

22 Vid. u tom smislu: Maja Stanivuković, Mirko Živković, *Međunarodno privatno pravo*, Službeni glasnik, Beograd 2010⁴, 161.

23 Vid. u tom smislu: C. Bühring-Uhle, L. Kirchhoff, G. Scherer, *Arbitration and Mediation in International Business*, Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn 2006², 27; Jean-François Guillemain, „Reasons for Choosing Alternative Dispute Resolution“, *ADR in Business* (eds. Jean-Claude Goldsmith, Arnold Ingen-Housz, Gerald H. Poin-ton), Kluwer Law International, Alphen aan den Rijn 2006, 22-23; Gary B. Born, *International Commercial Arbitration*, Kluwer Law International 2014², 62.

Pojednostavljivanje pravila o dostavljanju upadljivije je kod neadjudikativnih mehanizama alternativnog rešavanja sporova. Naime, neadjudikativni mehanizmi po pravilu ni ne uređuju na poseban način postupak dostavljanja. Ovo je stoga što neadjudikativni mehanizmi ne predstavljaju „zamenu“ za građanski sudski postupak, već samo „dodatnu mogućnost“ za rešavanje spora. Shodno tome, pasivnost jedne od strana u sporu, bilo da je uslovljena njenom neobaveštenošću (usled propusta u dostavljanju obaveštenja o početku postupka, poziva na sastanak ili drugog pismena) ili namernom pasivnošću, za posledicu ima nemogućnost da se uopšte otpočne postupak rešavanja spora (u slučaju da ne postoji prethodni sporazum strana da se pribegne nekom od neadjudikativnih mehanizama rešavanja spora),²⁴ odnosno zaključak da alternativni postupak rešavanja spora nije bio uspešan (ukoliko je između strana postojao prethodni sporazum da se pribegne nekom od neadjudikativnih mehanizama rešavanja sporova, ali su usled pasivnosti jedne od strana istekli rokovi predviđeni za njegovo odvijanje)²⁵. U tom slučaju, spor će morati da bude iznet pred neki formalniji mehanizam rešavanja, ali strana koja usled propusta u dostavljanju nije obavestena o otpočinjanju neadjudikativnog postupka ili se tokom njegovog trajanja namerno držala pasivno neće trpeti nikakve posledice na planu svojih prava i obaveza. Drugim rečima, takva strana u okviru neadjudikativnog mehanizma neće biti obavezana ni na šta sa čim se nije saglasila.

Što se adjudikativnih mehanizama tiče, relaksacija pravila o dostavljanju se ogleda u propisivanju da će se procesna pismena dostavljati na bilo koji način koji obezbeđuje dokaz da je pismeno odaslato. To uglavnom podrazumeva izjednačavanje mogućnosti dostavljanja preporučenom poštom, kurirom i elektronskim putem, nezavisno od toga da li se dostavljanje obavlja u državi sedišta institucije koja administrira adjudikativni metod rešavanja sporova ili u inostranstvu.²⁶

24 Vid. npr. čl. 2.4 Pravilnika o medijaciji Londonskog međunarodnog arbitražnog suda (2012), čl. 3.4 Pravilnika o medijaciji Međunarodne trgovinske komore (2014), čl. 3.3 Pravilnika o medijaciji Kairskog regionalnog centra za međunarodnu trgovinsku arbitražu (2013), čl. 3.2 Pravilnika o mirenju pred Spoljnotrgovinskom arbitražom pri Privrednoj komori Srbije (2013).

25 Vid. npr. čl. 6(d) Pravilnika o medijaciji Londonskog međunarodnog arbitražnog suda (2012), čl. 8.1(e) Pravilnika o medijaciji Međunarodne trgovinske komore (2014), čl. 9.1(a) Pravilnika o medijaciji Kairskog regionalnog centra za međunarodnu trgovinsku arbitražu (2013), čl. 7.1(b)(iii) Pravilnika o medijaciji Singapurskog međunarodnog centra za medijaciju.

26 Vid. npr. čl. 3.2 Pravilnika o arbitraži Međunarodne trgovinske komore (2012), čl. 2.1 Pravilnika o arbitraži Singapurskog međunarodnog arbitražnog centra (2013), čl. 2.1 Švajcarskih arbitražnih pravila (2012).

Neki arbitražni pravilnici predviđaju nešto stroža pravila za dostavljanje elektronskim putem, pa tako propisuju da se dostavljanje elektronskim putem (koje, između ostalog, obuhvata dostavljanje elektronskom poštom ili faksom) može obavljati samo preko adrese koja je u te svrhe dogovorena između strana ili koju je u tu svrhu odredila strana kojoj se dostavljanje na ovaj način ima vršiti.²⁷ U svakom slučaju, dostavljanje pismena u okviru adjudikativnih alternativnih mehanizama rešavanja sporova ne zahteva učešće državnih organa niti podrazumeva pribegavanje dugotrajnom i komplikovanom postupku diplomatskog dostavljanja.

Poređenje pravila o dostavljanju u građanskom sudskom postupku sa pravilima o dostavljanju u okviru alternativnih načina rešavanja sporova omogućava da se izvede nekoliko zaključaka koji su od značaja za razmatranje pitanja dostavljanja u postupku rešavanja domenskih sporova. Prvo, dostavljanje i u sudskom i u alternativnom sistemu rešavanja sporova služi istoj svrsi: da omogući svakoj strani u postupku da, između ostalog, bude na odgovarajući način obavestena o činjenicama i okolnostima koje iznosi suprotna strana da bi mogla da odluči da li će se i kako o tim činjenicama i okolnostima izjasniti. U svakom slučaju, i to je drugi zaključak, na konkretan sadržaj pravila o dostavljanju utiču dva važna faktora: potreba da se poštuju osnovni principi pravičnosti pravozaštitnog postupka (i to pre svega princip kontradiktornosti) i nastojanje da se obezbedi što veća procesna efikasnost. Ali, imajući u vidu suštinske razlike između sudskog postupka i alternativnih mehanizama rešavanja sporova, a koje smo u ovom odeljku bliže prikazali, rigidnost pravila o dostavljanju je veća u sudskom nego u alternativnim postupcima.

3. Odredbe o dostavljanju u Pravilniku o postupku za rešavanje sporova povodom registracije naziva nacionalnih domena Srbije

Pravila o dostavljanju doživela su zanimljivu evoluciju u postupku za rešavanje sporova povodom registracije naziva nacionalnih domena Srbije. Do stupanja na snagu izmena i dopuna Pravilnika 2014. godine, Pravilnik je, u članu 18, propisivao da se dostavljanje poziva i drugih pismena u postupku

²⁷ Vid. npr. čl. 2.2 UNCITRAL-ovog Arbitražnog pravilnika (2010), čl. 4.3 Pravilnika o arbitraži Londonskog međunarodnog arbitražnog suda (2014).

vrši putem elektronske pošte, preporučene pisma uz potvrdu o prijemu ili na drugi način koji obezbeđuje pisani dokaz o tome da je pismeno upućeno. Ranije važeći Pravilnik je, dakle, predviđao ravnopravnost različitih metoda dostavljanja i praktično je preuzimao rešenje prihvaćeno u velikom broju institucionalnih arbitražnih pravilnika koje smo prikazali u prethodnom odeljku. Navedena ravnopravnost različitih metoda dostavljanja je isto tako značila da je u svakom konkretnom slučaju bilo potrebno da opredeliti se na koji način će dostavljanje biti izvršeno. Ta odluka je u praksi pripadala stručnoj službi Komisije. Pošto nije bilo preciznih pravila koja bi stručnu službu uputila kada treba pribeci kakvom obliku dostavljanja, može se pretpostaviti da se stručna služba u svakom konkretnom slučaju opredeljivala za ono rešenje koje bi, u svetlu svih relevantnih okolnosti datog slučaja, na najbolji način ostvarivalo principe kontradiktornosti i procesne efikasnosti.

Pa ipak, u praksi se pokazalo da je navedena ravnopravnost različitih načina dostavljanja bez propisivanja jasnih smernica za izbor načina koji treba primeniti u svakom konkretnom slučaju mogla da dovede do usporavanja postupka, barem u fazi slanja tužbe tuženom na odgovor. Tako je, na primer, u jednom predmetu²⁸ u tužbi bilo navedeno da registrant ima poštansku adresu u inostranstvu pa je stručna služba, u cilju veće pouzdanosti da će pismeno zaista biti primljeno, odlučila da mu tužbu na odgovor pošalje i preporučene pismom uz potvrdu o prijemu i elektronskim putem. Međutim, pošiljka upućena poštom se Komisiji vratila sa naznakom da adresat nije pronađen na navedenoj adresi.²⁹ Da je stručna služba odlučila da tužbu na odgovor pošalje samo preporučenom pošiljkom, što ne bi bila nerazumna odluka imajući u vidu prisustvo elementa inostranosti, početna faza postupka rešavanja spora bi bila značajno usporena. Naime, s obzirom na to da je pretpostavljena adresa registranta bila u inostranstvu, utvrđivanje adrese njegovog redovnog

28 Vid. predmet broj 49.rs-4(12).

29 U praksi nije iznenađujuće da lica koja nesavesno registruju naziv domena u pogledu čije oznake nisu titulari žiga (tzv. sajberskvoteri) prilikom registracije domena navedu lažnu adresu. Prema čl. 8 Opštih uslova o registraciji naziva nacionalnih internet domena, odgovornost za tačnost navedenih podataka je u prvom redu na registrantu. Ako se kao registrant pojavljuje strani državljanin ili pravno lice sa sedištem u inostranstvu, RNIDS bi teško mogao da proveri ispravnost navedenih podataka, iako ga čl. 8 st. 8 Opštih uslova načelno ovlašćuje da, samostalno ili u saradnji sa ovlašćenim registrom, takvu proveru učini. Budući da se pod ovlašćenim registrom podrazumeva registar ovlašćen od RNIDS-a, a ne inostrani registar, mišljenja smo da bi provera ispravnosti podataka o adresi koja se nalazi u inostranstvu prevazilazila samostalne tehničke mogućnosti RNIDS-a i izlazila van okvira odredbe čl. 8 st. 8 Opštih uslova.

boravišta (u slučaju da je fizičko lice), odnosno poslovnog sedišta ili ogranka (u slučaju da je pravno lice), što je nalagao nekadašnji član 18 stav 2 Pravilnika, bilo bi vremenski zahtevno i po svoj prilici teško izvodljivo, budući da bi podrazumevalo obraćanje organima nadležnim za unutrašnje poslove države pretpostavljenog redovnog boravišta, odnosno sedišta registranta, pa bi stručna služba praktično bila „primorana“ da promeni način dostavljanja i pismeno uputi elektronskim putem. Ali, čak i u tom slučaju, postupak bi već bio usporen za vreme koje je bilo potrebno da štampana verzija tužbe ode do pretpostavljene adrese u inostranstvu i neuručena se vrati Komisiji. Ipak, ovakav ishod je u konkretnom slučaju srećom izbegnut odlukom stručne službe da istovremeno primeni dva načina dostavljanja.

Uprkos povoljnom ishodu, opisani slučaj je ukazao na potrebu izmena Pravilnika u delu koji se tiče dostavljanja. Načelno, moglo se govoriti o dve mogućnosti za izmenu do tada važećih pravila. Jedna mogućnost bi bila da se zadrži ravnopravnost različitih načina dostavljanja ali da se predvide jasne instrukcije za postupanje stručne službe Komisije prilikom odabira merodavnog načina u svakom konkretnom slučaju. Druga mogućnost bi bila pojednostavljanje pravila o dostavljanju koje bi išlo u pravcu predviđanja samo jednog načina dostavljanja i to onog za koji se proceni da na optimalan način miri potrebe zaštite principa kontradiktornosti i obzire procesne efikasnosti. Opređeljivanje za prvu mogućnost bi dalo manevarski prostor za odabir najprikladnijeg metoda dostavljanja u svakom konkretnom slučaju, ali bi zahtevalo priličnu „vidovitost“ u predviđanju različitih mogućnih procesnih situacija i osmišljavanju adekvatnih smernica za postupanje stručne službe u svakom konkretnom slučaju. Sa druge strane, opređeljivanje za drugu mogućnost poštedelo bi stručnu službu Komisije potrebe utvrđivanja i procene relevantnih okolnosti i odabira njima najprikladnijeg metoda dostavljanja, ali bi pred pisce izmena i dopuna Pravilnika postavilo delikatan zadatak izbora onog načina dostavljanja za koji se može osnovano pretpostaviti da u opštem slučaju najbolje miri sve faktore koji određuju konkretnu konfiguraciju sistema dostavljanja.

Sadržaj izmena i dopuna Pravilnika iz 2014. godine pokazao je da je prevladalo shvatanje da je poželjnije pojednostaviti pravila o dostavljanju tako što će se umesto dotadašnjih nekoliko ravnopravnih mogućnosti uvesti samo jedan metod dostavljanja i to dostavljanje elektronskim putem.³⁰

30 Članom 18 st. 1 izmenjene verzije Pravilnika propisano je: „Dostavljanje poziva i drugih pismena u postupku vrši se elektronskim putem. Kao dokaz o izvršenom dostavljanju

U opredeljivanju za metod dostavljanja koji će biti zadržan, oslonac je pronađen u UDRP pravilima, koja su još 2009. godine odstupila od ravnopravnosti različitih vidova dostavljanja i propisala da se komunikacija između panela za rešavanje sporova i stranaka odvija elektronskim putem.³¹

Opredeljivanje za dostavljanje elektronskim putem u prvom trenutku je, međutim, otvorilo jednu praktičnu poteškoću. Naime, shodno članu 16 stav 3 tačka 3 Pravilnika, tužba u postupku za rešavanje domenskih sporova obavezno sadrži, između ostalog, i elektronsku adresu registranta (tuženog), što je i logično, budući da je taj podatak neophodan za dalju komunikaciju u postupku, počevši već od samog dostavljanja tužbe na odgovor. Elektronska adresa registranta, kao i drugi njegovi kontakti, jesu podaci kojima raspolaže RNIDS i koji se mogu učiniti javno dostupnim preko WHOIS baze podataka, osim ukoliko registrant ne zatraži da RNIDS aktivira zaštitu njegovih podataka, na šta ima pravo prema Opštim uslovima o registraciji naziva nacionalnih internet domena. Pravilnik, sa druge strane, ovlašćuje tužioca da pre podnošenja tužbe uputi zahtev RNIDS-u za dobijanje podataka o kontaktu za sporni naziv nacionalnog internet domena, i to na način opisan u Opštim uslovima o registraciji naziva nacionalnih internet domena.³² Ali, Opšti uslovi koji su važili u trenutku izmena i dopuna Pravilnika³³ predviđali su samo dužnost RNIDS-a da nadležnim organima omogući pristup podacima o kontaktima, i to u skladu sa važećim propisima Republike Srbije.³⁴ Ukoliko bi podatke o kontaktima zatražilo zainteresovano lice, RNIDS je najpre morao da zatraži saglasnost registranta da zainteresovanom licu dostavi tražene podatke.³⁵ Ukoliko bi takva saglasnost registranta izostala a traženi podaci bi bili potrebni radi pokretanja sudskog postupka ili postupka alternativnog rešavanja domenskog spora, RNIDS bi bio ovlašćen da tražene podatke svejedno dostavi zainteresovanom licu, ali pod uslovom da to lice „(...) *nedvosmisleno dokaže da je pokrenut postupak (...)*“ rešavanja domenskog spora.³⁶ Upravo ovim uslovom se otvarao svojevrsni začarani krug: po prirodi stvari, jedini „*nedvosmisleni*“

smatraće se štampani primerak poslate elektronske poruke iz kojeg se vidi da je poruka štampana sa liste poslatih poruka“.

31 Vid. čl. 2 UDRP pravila. Više o ovim izmenama vid. D. Popović, 130.

32 Čl. 16 st. 2 Pravilnika.

33 To su bili Opšti uslovi iz 2012. godine, dostupni na veb-adresi: https://www.rnids.rs/registar_dokumenata/2012_12_22-opsti_uslovi-registracija_domena.pdf.

34 Čl. 12 st. 1 Opštih uslova iz 2012. godine.

35 Čl. 12 st. 2 Opštih uslova iz 2012. godine.

36 Čl. 12 st. 3 Opštih uslova iz 2012. godine.

dokaz pokretanja postupka jeste dokaz da je podneta tužba Komisiji za rešavanje domenskih sporova. Ali, kako postupak započinje urednim podnošenjem tužbe,³⁷ a da bi tužba bila uredna neophodno je da sadrži sve obavezne elemente, među kojima su i kontakt-podaci registranta, uslov iz člana 12 stav 3 Opštih uslova o registraciji naziva nacionalnih internet domena iz 2012. godine bilo je praktično veoma teško, ako ne i nemoguće ostvariti.

Opisana neusklađenost je verovatno uticala da se Opšti uslovi izmene 2014. godine. Tom prilikom je, između ostalog, u Opšte uslove uvedena i odredba prema kojoj podatke koji su potrebni radi pokretanja i vođenja sudskog spora ili postupka alternativnog rešavanja spora u vezi sa nazivom domena, uključujući i podatke za koje je aktivirana zaštita od javnog objavljivanja posredstvom WHOIS servisa, RNIDS dostavlja na zahtev upućen službenim putem od strane nadležnog suda ili tela za alternativno rešavanje sporova.³⁸ Na ovaj način prevaziđene su procesne poteškoće do kojih je moglo da dođe primenom člana 12 Opštih uslova iz 2012. godine.

Pre svega, eksplicitnim davanjem ovlašćenja „*telu za alternativno rešavanje sporova*“ otklonjena je dilema da li se Komisija za rešavanje sporova eventualno mogla smatrati „*nadležnim organom*“ u smislu člana 12 stav 1 Opštih uslova iz 2012. godine. Iako bi verovatno bilo moguće pronaći argumente u prilog takvog tumačenja, mišljenja smo da bi Komisija, imajući u vidu okolnost da je osnovana sporazumom dva nedržavna tela – jedne fondacije i jedne komore, teško mogla da se podvede pod pojam organa u svetlu značenja koje ovom terminu daju upravnopravni propisi.³⁹ Shodno tome, smatramo da bi u postupku rešavanja domenskog spora pred Komisijom primena stava 3 člana 12 Opštih uslova iz 2012. godine bila praktično neizbežna.

Upravo u tom pogledu do izražaja dolazi naročito značajna prednost izmena Opštih uslova iz 2014. godine. Naime, davanjem ovlašćenja Komisiji da zatraži podatke o zaštićenim kontaktima registranta, pomiren je interes efikasnog odvijanja postupka pred Komisijom sa dužnošću zaštite podataka o registrantu. Označavanje Komisije kao ovlašćenog lica za upućivanje zahteva za dostavljanje podataka donosi nekoliko prednosti. Prvo, ukida se potreba

37 Vid. čl. 16 st. 1 i 6 Pravilnika.

38 Čl. 13 st. 2 Opštih uslova iz 2014. godine. Istovetna odredba je zadržana i u čl. 13 st. 2 trenutno važećih Opštih uslova iz 2015. godine, čiji je tekst dostupan na veb-adresi: https://www.rnids.rs/registar_dokumenata/2015_09_19-opsti-uslovi-registracije-domena_0.pdf.

39 O definiciji upravnog organa vid. Zoran R. Tomić, *Opšte upravno pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2009, 143 i dalje.

za postavljanjem uslova pružanja „*nedvosmislenog dokaza*“ RNIDS-u da je pokrenut postupak rešavanja domenskog spora. Drugo, budući da se zainteresovano lice više ne pojavljuje kao tražilac podataka, ne postoji opasnost od zloupotrebe podataka o registrantu do koje bi potencijalno moglo da dođe ako bi se Opšti uslovi izmenili samo tako da ubuduće ne zahtevaju da lice koje navodi da namerava da pokrene postupak pred Komisijom pruži određeni dokaz ozbiljnosti svoje namere ili ako bi RNIDS počeo da liberalnije tumači ranije važeću odredbu o potrebi pružanja nedvosmislenog dokaza. Podaci o registrantu se sada dostavljaju Komisiji, koja će ih učiniti dostupnim tužiocu samo ako tužba (bez podataka o kontaktima registranta) zaista i bude podneta Komisiji. Time se, zapravo, čuva smisao odredbe ranije važećih Opštih uslova u delu u kome se traži visok stepen pouzdanja da će podaci o registrantu biti iskorišćeni samo za svrhe pokretanja postupka pred Komisijom. Konačno i naročito praktično važno, izmene Opštih uslova iz 2014. godine omogućile su i efikasno odvijanje postupka pred Komisijom jer je uklonjen začarani krug u koji bi se upalo striktnom primenom člana 12 stav 3 Opštih uslova iz 2012. godine.

4. Ocena sistema dostavljanja u postupku za rešavanje sporova povodom registracije naziva nacionalnih internet domena Srbije

Sistem dostavljanja u postupku za rešavanje sporova povodom registracije naziva nacionalnih internet domena Srbije bi trebalo ceniti u svetlu dva osnovna principa koja pravila o dostavljanju treba da zadovolje: principa efikasnosti i pravne sigurnosti.

Efikasnost jednog sistema pravila se može posmatrati iz nekoliko uglova: ekonomskog, sociološkog, itd.⁴⁰ Ipak, imajući u ulogu pravila o dostavljanju u postupku rešavanja domenskih sporova, čini se najcelishodnijim zadržati se na analizi *procesne* efikasnosti ovih pravila, koju bi trebalo ceniti kroz prizmu vremena potrebnog za izvođenje određene procesne radnje i njenih troškova.⁴¹

40 Više o tome vid. Marko Jovanović, „Efikasnost postupka rešavanja sporova povodom registracije naziva nacionalnih internet domena Srbije“, *Intelektualna svojina i Internet* (ur. Dušan V. Popović), Beograd 2015, 34-36.

41 Vid. u tom smislu: Gašo Knežević, Vladimir Pavić, *Arbitraža i ADR*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd 2009, 185.

U vezi sa kriterijumom vremena potrebnog za izvođenje dostavljanja elektronskim putem, jasno se nameće zaključak da je isključenjem poštanskog dostavljanja znatno ubrzano vreme koje iziskuje ova procesna radnja. Naime, ako bi se, kao što je to bilo moguće prema Pravilniku iz 2012. godine, dostavljanje obavljalo poštanskim putem, urednost takvog dostavljanja bi se, prema opštim pravilima, dokazivala potvrdom o prijemu, osim ukoliko se, zbog nemogućnosti da se utvrdi poštanska adresa primaoca, ne pribegne fikciji da je pismeno uredno dostavljeno samim upućivanjem na poslednju poznatu adresu primaoca.⁴² Da bi potvrda o prijemu pismena koje je bilo predmet dostavljanja mogla da se predstavi kao dokaz, potrebno je vreme da pismeno fizički stigne primaocu, koji će tu potvrdu potpisati i overiti, odnosno na kojoj će biti zabeleženo da je dostavljanje odbijeno ili iz drugog razloga nije bilo moguće. Shodno tome, dostavljanje poštanskim putem trajalo je, osim u slučaju pribegavanja opisanoj fikciji o urednom dostavljanju u slučaju kada adresa primaoca nije poznata, bar jedan ceo dan ili duže, zavisno od toga gde se nalazi prebivalište ili sedište primaoca. Kod dostavljanja elektronskim putem, ovaj utrošak vremena, koliko god on bio mali i objektivno znatno kraći od vremena potrebnog za izvođenje iste procesne radnje u građanskom sudskom postupku, suštinski ne postoji, jer se elektronska komunikacija odvija trenutno. Dakle, može se zaključiti da je, u svetlu kriterijuma vremena potrebnog za izvođenje, pojednostavljivanje pravila o dostavljanju doprinelo povećanju efikasnosti sistema rešavanja domenskih sporova,⁴³ i to naročito kada dostavljanje treba izvršiti u inostranstvu, što je gore opisani primer iz prakse Komisije potvrdio.

Što se tiče troškova, elektronsko dostavljanje, za razliku od poštanskog, ne zahteva angažovanje kurirske službe, pravnog lica registrovanog za poslove dostavljanja, niti plaćanje poštarina. Sve i ako bismo stali na stanovište da dostavljanje elektronskim putem nije potpuno besplatno jer iziskuje plaćanje troškova internet-veze, ti troškovi spadaju u fiksne troškove funkcionisanja Privredne komore pri kojoj je Komisija uspostavljena i po svom iznosu su svakako značajno niži od troškova poštanskog dostavljanja, kako posmatrano u svakom pojedinačnom slučaju, tako i mereno u određenoj jedinici vremena (mesečno, godišnje). Prema tome, i u pogledu troškova potrebnih za izvođenje, nameće se zaključak da propisivanje elektronskog dostavljanja poboljšava efikasnost sistema rešavanja domenskih sporova pred Komisijom.

42 Vid. čl. 18 st. 3 Pravilnika iz 2012. godine.

43 Tako i: M. Jovanović (2015), 45.

Analiza pravne sigurnosti elektronskog dostavljanja, sa druge strane, zahteva malo detaljniju raspravu. Početna tačka ove rasprave trebalo bi da bude podsećanje na opštu svrhu dostavljanja kao procesne radnje, a to je, kako smo naveli i na početku ovog rada, upoznavanje adresata sa sadržinom pisano preduzete radnje ili odluke. Uredno dostavljanje, pored toga što omogućava adresatu da, nakon što se upoznao sa sadržinom pismena koja je bilo predmet dostavljanja, pripremi svoju procesnu poziciju i izloži svoje argumente u skladu sa principom kontradiktornosti, pruža izvesnost i suprotnoj strani kao i samom organu pred kojim se vodi postupak da se taj postupak sprovodi u skladu sa osnovnim zahtevima poštenog i pravičnog suđenja (*due process*).⁴⁴ Ne čudi zato da fiktivni metodi dostavljanja, kojima se pribegava u krajnjim okolnostima, a koji ne pružaju dokaz da je adresat zaista i saznao za sadržaj pismena koje je bilo predmet dostavljanja, neretko nailaze na oštre kritike u teoriji.⁴⁵

Član 18 stav 1 Pravilnika propisuje da će se kao dokaz o izvršenom dostavljanju smatrati štampani primerak poslate elektronske poruke iz koga se vidi da je poruka štampana sa liste poslatih poruka.⁴⁶ Pravilnik, dakle, ne zahteva dokaz da je adresat zaista i primio elektronsku poruku, odnosno da ju je pročitao. Zahtev za takvim dokazom, uostalom, ne bi ni bilo celishodno postaviti, jer ako bi se kao dokaz tražilo odašiljanje elektronske potvrde da je poruka pročitana (čije slanje zavisi od volje adresata), ceo postupak dostavljanja bi veoma lako mogao da bude kompromitovan a rešavanje spora blokirano.

U svetlu izloženog, na prvi pogled bi se moglo reći da pravilo o dokazivanju uspešnosti dostavljanja iz člana 18 stav 1 Pravilnika zapravo uvodi metod fiktivnog dostavljanja koji bi se mogao kritikovati sa stanovišta pravne sigurnosti, jer ne pruža uverenje da je adresat zaista i upoznat sa sadržajem pismena koje je bilo predmet dostavljanja, što je sama svrha ove procesne radnje. Ipak, čini nam se da bi ovakav zaključak bio preoštar i ishitren. Naime, prilikom ocene pravne sigurnosti trebalo bi sve vreme imati na umu da je postupak pred Komisijom specijalizovan i alternativni postupak rešavanja sporova. Specijalizovanost u kontekstu ocene pravne sigurnosti se ogleda u

44 U tom smislu i: Dušica Palačković, *Parnično procesno pravo*, Pravni fakultet Univerziteta u Kragujevcu, Kragujevac 2004, 148.

45 Za kritički osvrt na dostavljanje pribijanjem na oglasnu tablu suda vid. npr. Milijan Sesar, „Dostavljanje oglasnom pločom suda u parničnom postupku“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu* br. 2/2006, 46-49.

46 U ovom pogledu Pravilnik prati rešenje koje je predviđeno članom 2 UDRP pravila.

okolnosti da se ovim mehanizmom rešavaju *domenski* sporovi, pa bi, prema tome, bilo opravdano smatrati da komunikacija elektronskim putem treba da ima prednost u odnosu na komunikaciju redovnom poštom.⁴⁷ Alternativnost postupka utiče na ocenu pravne sigurnosti elektronskog dostavljanja tako što iznošenje spora pred Komisiju ne isključuje mogućnost postupanja suda u istoj stvari.⁴⁸ Tako, strana koja smatra da su joj povređena osnovna procesna prava – primera radi neodgovarajućim dostavljanjem – uvek može da pribegne redovnom mehanizmu rešavanja sporova. Štaviše, alternativnost se na ocenu pravne sigurnosti dostavljanja odražava na još jedan bitan način. Naime, za razliku od sudskog postupka, u kome nije predviđena mogućnost produženja zakonski postavljenih procesnih rokova, Pravilnik u članu 25 stav 2 dozvoljava produženje rokova određenih Pravilnikom, uz ograničenje da produženju treba pribeći u posebno opravdanim slučajevima i uz brigu arbitražnog veća da se postupak na taj način ne odugovlači. Budući da Pravilnik ne ograničava krug rokova u odnosu na koje dozvoljava produženje, treba zaključiti da ova mogućnost postoji u odnosu na sve rokove, pa tako i one čije se računanje vezuje za uspešno dostavljanje.

Značaj ove odredbe za pravnu sigurnost elektronskog dostavljanja nam se čini velikim. Pretpostavimo da je tužba poslata registrantu na odgovor elektronskim putem 1. marta, što će, prema članu 18 stav 1 Pravilnika, biti dan koji će se smatrati danom dostave tužbe i od koga počinje da teče rok od 15 dana za dostavljanje odgovora na tužbu.⁴⁹ U skladu sa opštim pravilima o računanju rokova izraženih u danima,⁵⁰ taj rok će isteći 16. marta.⁵¹ Pretpostavimo dalje da je iz određenih opravdanih razloga (npr. tehnički problemi sa serverom) registrant efektivno dobio tužbu tek 5. marta, čime mu je praktično ostalo samo 10 dana za dostavljanje odgovora. Ako bi rok za slanje odgovora na tužbu predviđen članom 17 stav 3 Pravilnika bio fiksna (kao što su rokovi za slanje odgovora na tužbu u građanskom sudskom postupku), bilo bi teško braniti stav da su pravila o dokazivanju uspešnosti elektronskog dostavljanja u Pravilniku o rešavanju domenskih sporova postavljena u skladu sa zahtevima pravne sigurnosti. Tu, međutim, do izražaja dolazi mogućnost za produženje

47 Tako i: M. Jovanović (2015), 45.

48 Čl. 7 st. 3 Pravilnika eksplicitno propisuje: „*Prihvatanjem nadležnosti Komisije strane u postupku se ne odriču prava na traženje sudske zaštite u stvari koja je predmet postupka*“.

49 Ovaj rok je predviđen u čl. 17 st. 3 Pravilnika.

50 Vid. čl. 103 st. 2 ZPP.

51 Ovo pod pretpostavkom da 16. mart nije neradni dan.

roka za dostavljanje odgovora na tužbu korišćenjem ovlašćenja iz člana 25 stav 2 Pravilnika koju bi arbitražno veće u opisanom slučaju, teorijski, moglo da primeni i produži rok za dostavljanje odgovora na tužbu za vreme za koje je registrantov server bio van funkcije. Na taj način, smatramo, Pravilnik omogućava da se postupak rešavanja domenskih sporova odvija brzo, ali i da istovremeno bude dovoljno fleksibilan da dozvoljava prilagođavanja koja su nekad neophodna usled potrebe zaštite drugih procesnih principa, kao što bi u opisanom hipotetičkom slučaju bio princip pravne sigurnosti.

U svetlu svega izloženog, smatramo opravdanom ocenu da sistem dostavljanja u postupku za rešavanje sporova povodom registracije naziva nacionalnih internet domena Srbije ispunjava zahteve efikasnosti, kako posmatrano kroz kriterijum efikasnosti tako i kroz kriterijum procesne sigurnosti.

5. Zaključak

Pravila o dostavljanju u u postupku za rešavanje sporova povodom registracije naziva nacionalnih internet domena Srbije imaju veliki značaj za efikasnost i delotvornost ovog sistema rešavanja sporova. Prelaskom na isključivo elektronsku komunikaciju između strana u sporu i Komisije, domaći postupak za rešavanje domenskih sporova se uskladio sa međunarodnim tendencijama oslikanim u UDRP pravilima. Isto tako, smanjili su se troškovi postupka rešavanja sporova i ubrzalo njegovo odvijanje. Iako bi, na prvi pogled, moglo da se pomisli da elektronska komunikacija ne pruža optimalan stepen pravne sigurnosti, detaljnija analiza pravila o dostavljanju u postupku pred Komisijom pokazala je da postoji nekoliko mehanizama kojim se jemči zaštita osnovnih principa poštenog i pravičnog postupka. Budući da su izmene Pravilnika kojima je isključena mogućnost poštanskog dostavljanja stupile na snagu pre manje od dve godine, još uvek je rano govoriti o praktičnim učincima navedenih izmena. U dosadašnjoj praksi Komisije nisu zabeleženi veći problemi u vezi sa primenom pravila o dostavljanju, tako da se može osnovano pretpostaviti da će tako biti i u narednom periodu, budući da je jedan od ciljeva pojednostavljivanja pravila o dostavljanju upravo bio da se ova procesna radnja učini još lakšom i bržom za sprovođenje nego što je pre izmena Pravilnika bila.

Doc. Dr. Marko Jovanović
Assistant Professor, University of Belgrade – Faculty of Law

SERVICE OF DOCUMENTS IN THE PROCEDURE FOR SERBIAN NATIONAL DOMAIN NAMES DISPUTE RESOLUTION

Abstract: This paper focuses on the analysis of rules on service of documents within the procedure for settlement of disputes arising out of registration of Serbian national domain names. After explaining the notion and the general purpose of service of documents, the author presents the evolution of the provisions on service of documents in the Rules of procedure for settlement of disputes arising out of registration of Serbian national domain names and analyzes their content. A special attention is given to potential problems which might have arisen under the rules on service of documents prior to the changes enacted in 2014. The rules which are currently in force are then examined from the standpoint of procedural efficiency and legal certainty. The author concludes that the rules satisfy both of the aforementioned criteria and contribute to the overall improvement and modernization of the domain name dispute resolution system in Serbia.

Keywords: Service of documents. – Alternative dispute resolution. – Rules on the procedure for settlement of disputes arising out of registration of Serbian national domain names. – Commission for resolution of domain name disputes.